

Биологични средства за растителна защита

Плодов червей:

Срещу първото поколение на ябълков плодов червей се пръска, когато плодовете са с големина на лешник и още едно към средата на Юни. Срещу второто поколение на плодския червей се пръска през Юли.

- Доматени растения се използват за борба с листните въшки, плодовите червеи и ларвите на пеперудите при овощните и зеленчуковите култури. Нарязват се на ситно 1 кг доматени растения и се накисват в 1,5 л вода. След 1 час извлекът се прецежда, разрежда се със 7 л вода и се прибавят 5 мл течен сапун.
- Обикновен пелин за борба с ларви на плодовите червеи, акарите, листогризеците гъсеници и зелевия молец. Набрана по време на цъфтежа 2,5-3 кг свежа растителна маса или 800 гр сушен пелин се накисва в 10 л вода за 24 часа, след което се вари 30 минути. Разтворът се прецежда, преди пръскане се разрежда с вода в съотношение 1:1 и към него се прибавят 10-15 мл течен сапун.
- Чемерика за борба с ябълковия плодов червей, гъсеници, малинов бръмбар, ягодов хоботник, люцернов листояд и други. Прилагат се надземните части, събрани през вегетацията и корените, добити през есента. Растенията след смилане могат да се използват за напрашване на нападателите култури. Биха могли да се използват 1 кг сурови растения, 500 г полусуши, 250 г сухи или 100 г корени. Заливат се с 10 л вода и се оставят да престоят 48 часа. Отварата се приготвя от същите количества растителни материали, които се залива с 10 л хладка вода. Остава се да кисне за 3-4 часа, след което се вари 30 минути.
- Черен бяз срещу педомерка, акари и сливов плодов червей. Засят или клонки в короните през цъфтежа.
- Жълтите ленти с не залепващо лепило предпазват черешите от черешовата муха. Поставят се от южната страна, в клоните на дърветата в определено отношение спрямо короната. Черешовата муха се привлича от жълтия цвят и мухата залепва за листа.

Гъсеници:

- Универсален пестицид: 10 скилидки чесън, 5 малки люти чушки, 3 средни глави лук, 1л. вода. Смесете всички съставки, сложете да къкри на тих огън 10 мин. Нека престои 1 нощ, после добавете 2 с.л. мляко и налейте в стъклен съд с плътно запушване. Преди употреба разреждете 1 каф. чашка от отцедената течност с 9литра вода. Може да се ползва всякаква пръскачка.
- Домат срещу листогризеци гъсеници, ябълков плодов червей и листни въшки. 4 кг ситно нарязана зелена маса на 10 л вода. Вари се 30 мин., след

което 2-3 л от нея се разреждат с 10 л вода и 40 гр сапун.

- Обикновен пелин срещу листогризеци гъсеници, гъсеници и ябълков плодов червей. Един килограм изсушена маса се вари 10-15 минути в малко вода. След изстиване на сместа към нея се прибавя отвара от 1 кг сух птичи тор, накиснат във вода за едно или две денонощия. Полученият препарат се прецежда и разрежда до 10 литра вода. Плодните дръвчета се пръскат два пъти в интервал от 7 дни.
- Люти чушки. Еднакви обеми люти чушки и вода се смачкват и със студената смес се пръска върху гъсениците. Не допускате контакт с очите и кожата.
- Оцетът може да бъде полезен срещу гъсеници и смучещи насекоми като миризливки, въшки, мана и др. Рецепта за спрей: 1 част оцет, 3 части вода и 5г. стружки от чист сапун.
- Босилека унищожават всички видове гъсеници. 50 грама сухи листа и стебла се киснат за 24 часа в 1 литър вода.
- Лук и чесън унищожават акари и гъсеници. 20 грама цели глави или обелки се накисват в 1 литър вода за 24 часа.
- Ралица срещу гъсеници на пръстенотворката, бяла овощна пеперуда, молци, бяла, зелева и репна пеперуда, зелева ноценка, оси, ларви на листогризеци бръмбари и листни бълхи (за ябълка). 1 кг суха трева, накисната за 2 дни в 10 л вода, или отвара след настойката, варена 1-2 часа.
- Есенен минзухар срещу гъсеници. Настойка от сухи луковици (1.5 кг на 10 л вода) за 3 дни.
- Отвара от вратига, извлек от пелин, разтвор на мек сапун. За борба с гъсеници. У лаване на пеперудите с примамки от плодов сок, меласа и бира.
- Лайка срещу смучещи, гъсеници и лъжегъсеници (оси). 1 кг суха маса на 10 л вода за 12 часа. Прецежда се и се добавят още 30 л вода и 120 гр сапун (по 40 гр на всеки 10 л вода).
- Смардика срещу гъсеници.
- Млечка се използва за борбата с гъсениците по бобови, зеленчукови и овощни култури. Употребяват се прецьфтели растения. Нарязват се ситно около 3 кг свежи листа и стъбла и се варят 150 минути в 3 л вода. Отварата се прецежда, долива се до 8 л вода и се прибавят 5-6 мл течен сапун. Необходимо е да се приготвя внимателно, тъй като е отровна за хората. Разгражда се в растенията бързо за 4-5 дни. Затова би трябвало да се пръска неколккратно през 7 дни.

ЛИСТНИ ВЪШКИ И ДРУГИ ДРЕБНИ СМУЧЕЩИ НАСЕКОМИ

- Тревист бяз унищожават при пръскане листните въшки и други дребни смучещи насекоми. Водни настойки от свежи листа и цветове, събрани в периода на цъфтеж. За целта 500 g листа от бяз се заливат с 3,5 л вода и се варят 30 минути. Долива се изпареното количество вода. Прецежда се и се пръска.

- Люти чушки срещу листните и щитоносните въшки при цветята и някои овощни култури. 100 г люти чушки се накисват в 2 л топла вода за 5 дни. Извлекът се прецежда и се добавят 3-4 мл течен сапун. Пръска се през интервал от 7 дни.
- Люти чушки срещу листни въшки, бълхи, гъсеници, трипс, акари, ларви на пеперуди и голи охлюви. 1 кг пресни или 0.5 кг сухи чушки се разрязват на две и се варят 1 час в 10 л вода в затворен съд (или настойка). Киснат 2 денонощия в добре затворен стъклен съд. Размекнатите чушки се намачкват добре, изстискват се и отварата се прецежда. 125 мл се разтваря в 10 л вода и 40 гр сапун.
- Кромид лук срещу паяжинообразуващи акари и листни въшки по овощните култури, фасула и краставиците: 200 гр ситно нарязани луковици кромид лук се накисват за 15 ч в 10 л вода. Получената настойка се прецежда и се прилага трикратно напръскване през 5 дни по време на вегетацията. Добре е да се прибави течен сапун.
- Чесън за унищожаването на листни въшки, трипс и акари по ябълката, вредители по сливата, ягодата и други култури. Обелват се скилидките на 3-4 глави, нарязват се ситно и се счукват. Смесват се с 10 л вода. Оставят се да престоят 7 часа. Прецеждат се и се добавят 6 мл течен сапун. Разтворът е готов за работа. Използва се неколнократно през 7 дни.
- Чесън: 500 гр чесън се счука в хаванче. Получената каша се слага в трилитров съд от тъмно стъкло и се долива с чиста вода с температура около 25 градуса. Съдът се държи на тъмно и топло 7 денонощия, след което се прецежда. Прилага се срещу трипс, въшки, акари. Настойката се разрежда ,като за 10 л вода се прибавя 10-60 мл от нея +5 мл прилепител
- Картофи срещу листни въшки и акари при краставици. 1.2 кг свежа маса (или 0.7 кг суха) на 10 л вода за 3 часа.
- Невен срещу листни въшки. Отвара 1 кг на 10 л вода.
- Вратига срещу листни въшки. Отвара 1 кг на 10 л вода.
- Глухарче срещу листни въшки, бълхи и акари по овощните. 200-300 гр свежи корени (или 400 гр листа) се заливат с 10 л леко затоплена вода за 1-2 часа. Първо пръскане при разтваряне на пъпките, второ след цъфтежа, следващи през 15 дни.
- Бял равнец срещу листни въшки, бълхи, акари и трипсове. 800 гр суха маса се надробява и се запарва с вряла вода за 30-40 мин. (или се вари). Долива се до 10 л вода и кисне за 36-48 часа.
- Повет срещу листни въшки. Неразпукани цветни бутони и цветове (1.125 кг) се накисват за 1-2 часа в 10 л вода.
- Тагул срещу зелева и цвеклова листни въшки. Изсушени стъбла и листна маса 400 гр на 10 л вода. Тагул 100 грама надземна маса се вари 1 час в 1 литър вода. Унищожават всички видове насекоми.
- Тютюн срещу листни въшки, бълхи, трипсове, листозавивачки, зелев молец, рапична и вишнева оси. 400 гр ситно нарязана маса на 10 л вода за 2 дни. Прецежда се и се добавят още 10 л вода и 8 мл сапун.
- Тагетис срещу нематоди. Засаждат се между редовете на ягоди. Срещу листни въшки настойка от 1 кг цветове на 10 л вода.
- Портокалови кори срещу щитоносни и други въшки. 1 кг сухи портокалови кори се киснат 3 денонощия в 10л топла вода в тъмно и топло помещение, прецежда се, прибавя се прилепител, и се пръска без разреждане.
- Конски лапад срещу листни въшки и акари. Настойка от 1 кг на 10 л вода за 1 ден.
- Отровно лютиче срещу листни въшки. Настойка 1 кг на 10 л вода.
- Кукуряк срещу листни въшки, акари и трипсове. Настойка 1 кг на 10 л вода.
- Извлек от коприва срещу листни въшки 500 г свежа коприва (преди цъфтеж) се залива с 4 л вода, престоява 12 до 24 часа. Без разреждане се пръска срещу листни въшки.
- Чай от пелин срещу насекоми 1 пълна чаена лъжичка пелин се вари в 1 л вода. Прецежда се и се оставя да изстине. Пръска се неразреден срещу листни въшки, грудков хоботник, грахова листозавивачка, оси, както и по пътя на мравките.

Болести по растенията:

- Мани, ръжди и бактериален пригор по домати. Чай от вратига. 30 грама цветове със стъбла от изсушена вратига се варят в 10 литра вода. Получената отвара се разрежда с две части вода.
- Мана при домати: Мечи лук (левурда) използва се и срещу листни въшки. Настойка от цветоносни стъбла (събрани май-юни), луковици, листа. Двукратно напръскване. 1 кг ситно нарязана зелена маса от мечи лук и чесън, на кисната в 3 л вода за 12 дни 300 гр от нея на 10 л вода.; Използва се при поява на мана.
- Бактериален пригор по домати, а също и срещу брашнеста мана по ябълката и ръжди по овощките. Отвара от хвоц срещу брашнеста мана 500 г свеж или 150 г изсушен полски хвоц се накисва в 4 л вода за около 24 часа, след това се вари 1/2 час. След изстиване се прецежда и се разрежда в съотношение 1:5.
- Гъбички инфекции: 1 средно голяма скилидка чесън се смачква и се залива с 1 л гореща вода. Прецежда се и се оставя да изстине, след което се използва за пръскане, без да се разрежда. Има ефект и срещу акари.
- Гъбни болести: чесън, лук, калиев перманганат, калиев тиосулфат. Листа от арония, откъснати през юни-юли.
- Плесен: Пръскането с пълномаслено мляко и вода в равни количества на

всеки 2 дни може да помогне в борбата с гъбични заболявания /прахообразна плесен/. Те са проблем при граха, домати, пипера, тиквите, краставиците.

- Бактериални заболявания: чесън на прах.
- Ръжди: отвара от полски хвоц, сяр
- Брашнеста мана: сероваров разтвор, колоидна сяр през 8-14 дни, профилактично отвара от полски хвоц, сяр.
- Хлороза: Течен тор от коприва.
- Лозова филксер. Използва се къдроволистен магданоз. Около лозя, в редовете.
- Обеззаразяване на семената: отвара от лайка; термично фасул, грах, домати, бамя. При домати в гореща вода при 56 °C за 30 мин.; срещу TMV суха термообработка при 56 °C за 6 часа, след това при 80 °C за 24 часа. Семена от зеле срещу бактериоза и мана в гореща вода при 50 °C за 30 мин., а за цветно зеле за 18 мин. Арпаджик срещу мана 16 часа при 40 °C, 8 часа при 43 °C или поставени на пряко слънчево греене за 1-2 седмици.

Вредители:

- Бяла зелева пеперуда: Накълцани стъбла и листа от домати се накисват за два часа в два литра вода. Извлекът се използва неразреден .
- Зелев молец: Смесете 1/4 оцет с 3/4 вода, после добавете 1ч.л. веро, което да прилепи оцета към ларвите, червейчета, буболечките. Можете да добавите меласа към тази настойка.
- Лукова муха: отвара от ревен; смесена култура с моркови.
- Морковена муха: смесена култура с лук, чесън, праз, лавандула. Срещу голите охлюви и морковената муха между морковите и ягодите плитко се заравя нарязан на парчета лук.
- Акари: отвара от полски хвоц, 0.3% мек сапун с тор от коприва, чесън.
- Червен акар: 1.5-6 кг ситно нарязани растения от Бял синап се киснат 3 дни в 10 л вода. Екстрактът се прецежда и към него се прибавя прилепител. Прилага се през 5-7 дни.
- Щитоносни въшки: разтвор на мек сапун, сернокисела глина.
- Белокрылка: разтвор на мек сапун, сернокисела глина, енкарзия (по-ефективен в оранжерийни условия).
- Ларви на майски бръмбар. Коноп - засят или внесени в почвата стъбла.
- Нематоди: смесени култури с тагетис.
- Земни бълхи - особено опасна при зелевите култури. Да се прилага смесена култура със спанак или салата, отвара от пелин и вратига.

- Попово прасе: 1. Заравяне на съдове до повърхността на почвата. 2. Закопаване на клонки Елша.
- Телени червеи: обработка на почвата; примамки варени царевични или пшенични зърна, 5-6 кг на дка, напоени с инсектицид.
- Против щипалки по лешника и други насекоми - празната бутилка с последните капки бира се закачва на дървото , което има паразити от рода на: щипалки , бръмбари , мухи и каквито насекоми се сетите . Окачването да е с гърловината на горе, но все пак не вертикално , а около 45-75 градуса !
- Срещу бълхи: Обикновен пелин против молците, но и срещу бълхи и хлебарки. 30г пресни и 10г изсушени листа от пелин се варят 10мин. с 300 куб.см. вода и към разтвора се прибавят 20г настърган сапун. Получената смес се сипва във водата за измиване на подовете на помещенията.
- Вратигата - изсушена и стрита на прах се прилага срещу бълхи и дървеници.
- Живовлек - връзка от него до местата, където сме забелязали бълхи, ще ги прогони.
- Розмарин. Ако направим билкова отвара от него, ще се избавим от хапещите паразити. За целта слагаме да кипнат във вода 2-3 стръка розмарин за около 10 минути. Сваляме от огъня, изчакаваме да изстине и я пресипваме в шише с пулверизатор. С него напръскваме тапицираните мебели, възглавниците, дошеците и дори домашните си любимци.
- Лайка срещу бълхи. 100 грама сурова или 50 грама суха лайка се залива с 1 литър вода. Вари се 1 час. След като изстине се прецежда. С готовия разтвор се измива пода на помещението.
- Торбичка против бълхи: розмарин, мента, пелин, лайка, копър
- Комари: здравец , мушкато или индрише, тъй като миризмата на тези две растения отблъсква комарите. Същата работа върши и сандъче с босилек или домати.
- Рецепта срещу комари, но и срещу всякакви други насекоми: 2 -3 глави чесън, обелени и счукани в хаванче се смесват с 0,5 л. вода, разклаща се добре и след това течността се прецежда през тензух. Течността става както за мазане срещу комари (действа за около 5-6 часа), така и за пръскане срещу хлебарки, паяци и мравки. Недостатъкът е, че доста понамирисва.
- Ако вече си станал жертва на комарите и те сърби неудържимо, за успокояване на възпалението можеш да пробваш да натъркаш ухапаното място с някое от следните неща: лавандулов или камфоров спирт, паста за зъби или счукана таблетка аспирина.
- Засяване в междите на червен и черен бърз, на песекия, тютюн, коприва, овес, разхвърляне на клонки бърз и коприва по ъглите на участъка и др., което помага за отпъждането не само на гризачите, но и на хлебарките, комарите и мухите. Миризмата на цветовете на черния бърз прогонва от помещенията хлебарките, около червения бърз няма насекоми-вредители по растенията.

- Малко известен факт е, че хлебарките обичат високи места. Ако сложиш борова киселина върху кухненските шкафове (в никакъв случай вътре в тях), хлебарките ще пренесат боровата киселина в гнездата си и ще измрат. Боровата киселина е токсична, ако се погълне, затова дръж я далеч от децата и домашните любимци! Билката „Коча трева“ (*Nepeta cataria*) е натурално и сигурно средство против хлебарки. Активната съставка в нея е непеталактон, която не е токсична за човека и домашните любимци, но е крайно омразна за хлебарките. Сушена или прясна кочата трева може да се постави на места, където има хлебарки. От билката също така може да се направи чай, който да се използва като спрей. Не използвай коча трева, ако имаш котка, тъй като ще ѝ действа като валериан!
- Ако в градината се появят сляпо куче или къртица, може да бъдат прогонени със зловонни за тях миризми: стриват се и се смесват чесън /или лук/ и камфор и се слагат в къртичините или в подземните ходове на сляпото куче. Взема се зелен коноп, слага се в къртичините и в ходовете на сляпото куче /на различно място от предишната смес/. Конопът започва да действа чак след като изгние, така че ако първата смес не е изгонила неприятеля, то с него ще се справи конопът.
- Сляпо куче: сухи и свежи листа от пелин, хризантема.
- Ако в къртичините се напъхат бързови клонки, това би прогонило къртицата. Бъза, тютюна, копривата или/и закопаните по периметъра на участъка празни бутилки под ъгъл с открити гърла, които свирят от вятъра, надеждно отпъждат къртиците, мишките и другите гризачи.
- Водно-спиртен екстракт от чемерика е ефективен срещу мишки и плъхове. Една част растителна суровина се залива с 1 до 5 части спиртно-водна смес (равни количества вода и спирт). В този разтвор се накисва зърно от пшеница за 4-5 денонощия и се залага като примамка до входовете на гризачите. Разтворът и примамките не трябва да се пипат с ръце.
- Срещу птици, нападащи плодовете се поставят разрязани луковици кромид лук в короните на дърветата или редовете (за ягоди).
- Чесън срещу гърици. На 100 кг зърно, ориз, брашно 200 гр луковици
- Голи охлюви: капани с бира, компост, извлек от бегония, дървесна пепел около растенията, сажди, каменно брашно и вар; примамки от части от картофи, загнили домати, краставици.

Полезни съвети:

- При засаждането около ствола на дръвчетата да се засади мента или джоджен, които отблъскват мравките, които от своя страна са основен виновник за наличието на листни въшки. А, и да не се коси много ниско около дръвчетата - така се създава естествено обиталище за бръмбари (хищници), които се хранят с паразитите по овошките.
- За да намалите щетите от сивото гниене (предизвикано от гъбичката *Botrytis*)

при ягодите, затрупайте растенията с борови иглички. Така ще попречите на растежа на бурените, ще отстраните плужеците и плодовете ви ще придобият вкус на горски ягоди. Същата работа може да свърши и черен плътен найлон, но той е по-скъп и по-неекологичен.

- За да отстраните червея по праза (ларва на мухата *phorbia antiqua*), който напада и кромида, сложете домати листа и стъбла да гният в края на лехите. Силната миризма на разлагащата се растителна маса бързо ще ги накара да се махнат.
- За да прогоните зелевата пеперуда, пръскайте с торна течност от гнила коприва, силната миризма действа репулсивно. Това също подхранва растенията.
- За да предпазите зеленчуците си от птиците, които разместват семената или повреждат домати, сложете мрежи върху посева. Оставете наблизо и съд с вода, защото птиците кълват домати повече от жажда, отколкото от глад.
- За да предпазите домати си от пероноспората (която се проявява като кафяви петна по горната повърхност на листата, по стъблата и по плода), забодете във всяко основно стъбло меден пирон или парче медна жица. Противогъбичните свойства на меда действат и срещу други вредители от същия род.
- Хрян: за съхранение на плодове. На 40 кг се поставят 3.2 кг. 200 гр настърган хрян запазва за 5 месеца киселите плодове (на височина 25 см и диаметър 25 см).

Растения, които си помагат:

- Бял пелин между френското грозде го опазва от ръжда.
- Патладжани и зелен фасул заедно пъдят колорадския бръмбар от картофите. Вместо фасул, същия ефект се постига и с грах. Даже не е необходимо да се засажда голямо количество. При редове на картофите до 10 м е достатъчно от двата края на всеки ред да се засади по един корен грах.
- Колорадският бръмбар по картофите не обича тикви. За целта тиквите цигулки са най-добри, защото пускат дълги милини и ходят из картофите да пазят.
- Латинка и хрян отблъскват листните въшки, гъсениците и мишките. Латинката повишава аромата на репичките.
- Латинките засадени в парник прогонват досадната оранжерийна белокрилка.
- Зелена салата възпрепятства нападението на различните видове ряпа и зеле от земни бълхи.
- Моркови и лук или праз - взаимно се предпазват от морковена муха и лукова муха и молец.
- Праз, разположен между целина предпазва от ръжда по целината и нападение

от трипс;

- Бобови култури и целината (съотношение 1 към 6) или краставици - много полезна комбинация за добро развитие. Бобовите култури се засяват около гнездото на краставиците.
- Целина и домати - предпазват всички видове зеле от бялата зелена пеперуда;
- Спанак или салата със зеле - срещу земни бълхи;
- Невен, засят между зеленчуците и овошките, пропъжда листогризещите гъсеници. Подобно на невена действа и тагетесът. Той с успех се включва в борбата срещу нематодите и въшките.
- Магданоз, засаден под домати засилва аромата;
- Напръстник и момината сълза - подобряват качеството на домати.
- Коприва, отглеждана до етеричномаслени растения повиши съдържанието на етерични масла в тях до 80%.
- Шипка, бъз и горчица - полезни растения около зеленчуковата градина
- Целина и зеле - зелето не се напада от бялата зелена пеперуда а целината от ръждата
- Кромид лук,чесън и праз осигуряват защитата срещу патогенните гъби
- Чубрица в редовете на фасула - листните въшки отминават фасула
- Босилек до краставиците - препазват краставиците от мана
- Ако в близост до ягодите или магданоза засадите кромид лук, чесън или праз, то тогава няма да имате проблем със сивата плесен (ботритиса) по тях. Прогонват голите охлюви,мишите и опазват ягодите от патогенни гъби.
- Невен в ягодите срещу ягодова нематода.
- Лавандула около розите ил други културни растения прогонва мравките и листните въшки
- Хвоц и коприва пъдят червените паяци.
- Чесънът, пиретрумът и вратигата пъдят листните въшки.
- Пелинът пъди мухите от посевите.
- Чубрицата пъди зелената пеперуда.
- Чесънът отпъжда атаките на пероноспората при домати.
- Розмаринът и мащерката пъдят зелената пеперуда.
- Репичките отпъждат червените паяци.
- Растенията няма да страдат от нападението на земни бълхи, ако засеете репички и ряпа в съседство с главеста салата, алабаш и домати.

- В лехите с домати засейте магданоз, така ще си решите проблема с появата на кафяво гниене по тях.
- Котенцето /Anemone pulsatilla/ не позволява развитие на гъбични заболявания дори и в най-влажното лято.
- Бял синап: потиска развитието на плевелите. В смес с грах увеличава добива. Защитна ивица при овощни (и кориандър).
- Най-добри комбинации в зеленчуковата градина са:
 - алабаша с червеното цвекло;
 - целината с домати и фасула;
 - домати с магданоза;
 - фасула с морковите и цветното зеле;
 - картофите с чесън и хрян;
 - морковите с копър;
 - фасула с чубрица;
 - краставиците с грах или фасул;
 - салатите могат да се развиват чудесно в съседство с морковите;

Растения, които взаимно подтискат развитието си:

- Домати с алабаш, резене или червено зеле
- Фасул с лук или чесън
- Лук с картофи или зеле
- Магданоз с моркови или зеле
- Всички зеленчукови култури в близост до пелин
- Никога не сейте едно до друго луковични (чесън, аспержи, кромид, праз и др.), картофови (домати, картоф и др.) и бобови (фасул, грах, бакла, леща и др.). Това са “семејства неприатели” - взаимно се отслабват, когато никнат едно до друго.